

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DOTYCZĄCY KAMIENNEGO DETALU ARCHITEKTONICZNEGO
I RZEZBY CHRYSZTUSA W OBRĘBIE ELEWACJI
KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO PW. ŚW. ANDRZEJA APOSTOŁA
W KOMORNIKACH**

Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków w Poznaniu
61-834 Poznań, ul. Gołębia 2
tel. (61) 852-80-03, 852-80-04
fax (61) 852-80-02
NIP 778-10-33-758, Regon 004847816

Załącznik do pozwolenia/postanowienia/pisma

nr. 20/1024 / 6

z dnia 10.09.2024

Wielkopolski Wojewódzki
Konservator Zabytków

mgr Jolanta Goszczyńska

Autor opracowania:

Konservator Dziej Sztuki
mgr Katarzyna Michalak

mgr Katarzyna Michalak
Konservator Dziej Sztuki

Katarzyna Michalak
ul. Matejki 5/14, 60-766 Poznań
Nr. dyplomu: 1400/117345/2008

SPIS TREŚCI

Lp.	Zawartość	Str.
1.	Przedmiot i cel opracowania	3
2.	Podstawa opracowania	3
3.	Opis obiektu	4
4.	Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	5
5.	Cel oraz założenia konserwacji i restauracji	6
6.	Program prac konserwatorskich i restauratorskich	7
7.	Zalecenia i uwagi konserwatorskie	8
8.	Dokumentacja fotograficzna	9

1. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest kamienny, piaskowcowy detal architektoniczny i rzeźba Chrystusa w obrębie elewacji kościoła parafialnego pw. św. Andrzeja Apostoła w Komornikach. Kościół wpisany jest do rejestru zabytków pod nr 2342/A wpisem z dnia 27.02.1995 roku i podlega ochronie konserwatorskiej.

Celem opracowania jest analiza stanu zachowania kamiennych elementów elewacji oraz zaproponowanie postępowania konserwatorskiego.

2. Podstawa opracowania

Opracowanie powstało na zlecenie Parafii Rzymsko-katolickiej pw. Św. Andrzeja Apostoła, ul. Kościelna 12 w Komornikach.

Podstawą opracowania są:

- wizja lokalna,
- sporządzona dokumentacja fotograficzna,
- materiały źródłowe.

3. Opis obiektu

Murowany kościół w Komornikach wzniesiono na przełomie XV i XVI w. Został poświęcony w 1611 roku. Obecny kościół zbudowano w 1911 - 12 roku z zachowaniem późnogotyckiego prezbiterium. Elewacje utrzymane są w stylu neobarokowym. Powstał na rzucie zbliżonym do krzyża. Przy prezbiterium dwie dobudówki: od południa mała prostokątna kruchta, od północy obszerna, prostokątna zakrystia.

Elewacje są otynkowane, zwieńczone wydatnym gzymsem. Otwory okienne z profilowymi obramieniami. Okna naw i transeptu wysokie, wąskie, zamknięte łukiem koszowym. Okna kruchty i zakrystii zamknięte prosto. W narożach dwuuskokowe przypory. Prezbiterium z masywniejszymi przyporami czterouskokowymi.

Elewacja zachodnia symetryczna, trójosiowa, z głównym kamiennym portalem w osi środkowej i dwoma bocznymi portalami. Ponad głównym portalem, w niszy kamienna figura Chrystusa. Portal główny ujęty parą jońskich pilastrów dźwigających gierzowany gzyms. W polu pod gzymsem kartusz z płaskorzeźbą Baranka. Boczne portale analogiczne w formie. Są proste, zamknięte łukiem ze zwornikiem. Górna część elewacji wydzielona profilowym gzymsem, w postaci szczytu ze spływami. Szczyt rozczłonkowany korynckimi pilastrami dźwigającymi gzyms i niewielki trójkątny fronton. Kapitele i bazy pilastrów kamienne.

Elewacje boczne analogiczne. W obrębie elewacji transeptu szczyty opracowane podobnie jak szczyt w elewacji zachodniej. Tu również korynckie pilastry z kamiennymi kapitelami i bazami. W obrębie dobudówek: kruchty i zakrystii kamienne portale w formie prostych opasek ze zwornikami. W obramieniu drzwi do zakrystii zwornik z symbolem Opatrzności Bożej, w obramieniu drzwi do kruchty data 1912 na zworniku.

Elewacja wschodnia ujęta dwoma masywnymi czterouskokowymi przyporami. W środkowej osi wysoką blenda.

4. Stan zachowania obiektu

Kamienny detal architektoniczny w obrębie elewacji kościoła w dostatecznym stanie zachowania. Widać, iż był poddawany konserwacji. Obserwuje się uzupełnienia ubytków oraz warstwy powłok scalających. Podczas niedawnego remontu elewacji kamień został delikatnie oczyszczony. W obrębie kamienia obserwuje się nawarstwienia i przebarwienia biologicznie. Oprócz zielonych nalotów powierzchnia kamienia pokryta jest lokalnie zabrudzeniami atmosferycznymi. W obrębie bloków kamiennych obserwuje się ubytki powstałe na drodze mechanicznej. Część spoin rozszczelniona. Rzeźba Chrystusa posiada znaczne uzupełnienia w obrębie dłoni.

5. Cel konserwacji i restauracji

Głównym założeniem i celem konserwacji kamiennego detalu architektonicznego i rzeźby Chrystusa w obrębie elewacji kościoła parafialnego pw. św. Andrzeja Apostoła w Komornikach jest poprawa jego estetyki oraz zabezpieczenie przed niszczeniem pod wpływem czynników atmosferycznych i biologicznych.

Poniższy program konserwatorski jest programem ramowym, opartym na analizie wizualnej obiektu, założenia konserwatorskie mogą więc podczas prac konserwatorskich ulec zmianie.

6. Program prac konserwatorskich

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej stanu zachowania kamiennych elementów przed konserwacją. Szczegółowa dokumentacja fotograficzna powinna być także wykonywana w trakcie ich konserwacji. Każdy etap prac powinien być należycie udokumentowany.
2. Oczyszczenie powierzchni kamienia. Ze względu, iż elewacje kościoła są po remoncie oczyszczanie kamienia możliwe jest tylko „na sucho”. W związku, iż kamień oczyszczano już metodą strumieniową-ścierną rotacyjną zaleca się doczyszczanie kamienia metodą ablacji laserowej.
3. Dezynfekcja powierzchni kamienia poprzez spryskanie preparatem biobójczym, np.: BFA firmy Remmers.
4. Wzmocnienie osłabionych partii kamienia poprzez nasycenie preparatami krzemoorganicznymi, np.: KSE 100 i 300 firmy Remmers.
5. Podklejenie łusek i szczelin przy użyciu niskolepkiej, fotostabilnej żywicy syntetycznej.
6. Uzupełnienie ubytków zaprawą przeznaczoną do uzupełniania piaskowca w dobranym kolorze, np.: Restauriermortel firmy Remmers czy Optosan NSR firmy Optolith.
7. W przypadku uzupełnień/rekonstrukcji rąk rzeźby Chrystusa niezbędne jest wykonanie zbrojeń lub wykonanie rekonstrukcji w kamieniu.
8. Wykonanie nowych spoin pomiędzy blokami zaprawami przeznaczonymi do kamieni porowatych, np.: Fugenmortel firmy Remmers lub Optosan Trassfuge firmy Optolith. Spoina musi być dopasowana kolorystycznie do kamienia.
9. Ewentualne scalenie kolorystyczne kamienia farbą przeznaczoną do kamienia, np.: Restaurolasur firmy Keim rozcieńczany Keim Restaurolasur Fixativ.
10. Końcowa dezynfekcja poprzez spryskanie preparatem biobójczym, np.: 1% roztworem alkoholowym preparatu Lichenicida 264 firmy Bresciani.
11. Hydrofobizacja kamienia poprzez nasycenie preparatem krzemorganicznym, np.: Funcosil SNL firmy Remmers.
12. Wykonanie dokumentacji powykonawczej zgodnie z zaleceniem Ośrodka Dokumentacji Zabytków.

7. Zalecenia i uwagi konserwatorskie

1. Prace należy prowadzić pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki i właściwych służb konserwatorskich.
2. Po zakończeniu prac należy wykonać pełną dokumentację powykonawczą zgodnie z zaleceniem Ośrodka Dokumentacji Zabytków.
3. Nieodłącznym i częstym zjawiskiem przy renowacji zabytków, w trakcie przeprowadzanych prac, jest występowanie problemów i zadań nie zawartych w programie konserwatorskim, należy je wówczas rozpatrzyć i podjąć decyzję dalszego postępowania wspólnie z Inwestorem, właściwym urzędem konserwatorskim i nadzorem autorskim i konserwatorskim.
4. Zaproponowane w niniejszym opracowaniu materiały i ich producenci podani zostali jako przykładowi, więc dopuszcza się zastosowanie innych materiałów, lecz o równoważnych parametrach. Stosowane do prac materiały powinny posiadać atesty lub dopuszczenia do stosowania w zabytkach i odpowiadać obowiązującym normom.
5. Wszelkie zmiany w zakresie i sposobie prac konserwatorskich należy uzgadniać z właściwym urzędem konserwatorskim.

8. Dokumentacja fotograficzna

Fot. 1 Portal główny w elewacji zachodniej. Widoczne zabrudzenia i widoczne kitowania.

Fot. 2 Zbliżenie na zwieńczenie portalu z widocznymi zabrudzeniami biologicznymi i atmosferycznymi.

Fot. 3 Zbliżenie na dolne partie portalu z widocznymi zabrudzeniami.

Fot. 4 Rzeźba Chrystusa z widocznym uzupełnieniem w obrębie uniesionej ręki.

Fot. 5 Boczny portal po prawej. Widoczne zabrudzenia.

Fot. 6 Boczny portal po lewej. Widoczne zabrudzenia i widoczne uzupełnienia.

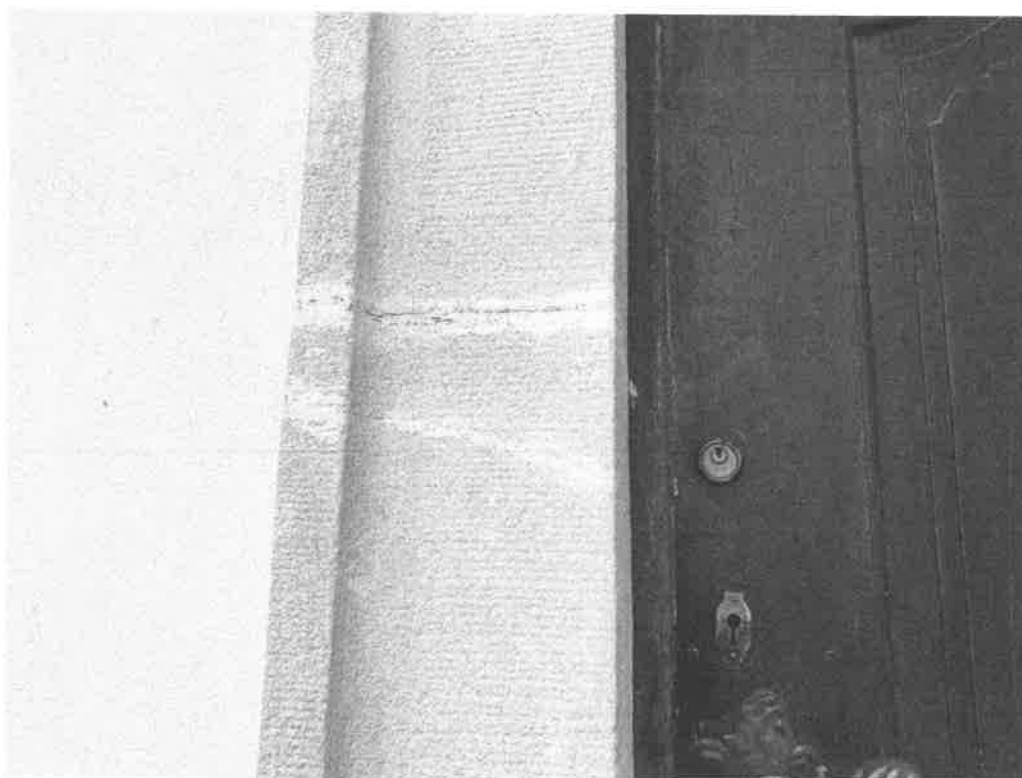
Fot. 7 Portal do zakrystii.

Fot. 8 Portal w obrębie kruchty.

Fot. 9 Zbliżenie na ubytek w obrębie obramienia portalu w obrębie kruchty.

Fot. 10 Zbliżenie na powłoki malarskie scalające.

Fot. 11 Szczyt z detalem kamiennym (kapitele i bazy) w elewacji północnej.

Fot. 12 Szczyt z detalem kamiennym (kapitele i bazy) w elewacji południowej.